

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.9.27>

УДК 351: 342.7

Ю. І. Францен,

*аспірант спеціальності «Публічне управління та адміністрування»,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-9187-4705>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Yu. Francen,

*Postgraduate student of specialty " Public Management and Administration",
Dnipro State Agrarian and Economic University*

ORGANIZATIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS IN UKRAINE: CURRENT STATE AND PROSPECTS

У статті розглянуто організаційно-правові засади забезпечення та захисту прав і свобод людини в Україні. Основну роль у гарантуванні прав громадян відіграє Конституція України, а також галузеве законодавство, зокрема Кодекс законів про працю та Цивільний кодекс. Проаналізовано сучасний стан захисту прав людини, відзначено позитивні тенденції, такі як активізація судового захисту, розвиток інституту Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, імплементація міжнародних стандартів, а також діяльність правозахисних організацій громадянського суспільства. Водночас підкреслено наявні проблеми, пов'язані з корупцією, політичним впливом на судову владу, недостатньою ефективністю

правоохоронних органів, обмеженим доступом до правосуддя та низьким рівнем правової культури населення. Проведено аналіз динаміки звернень громадян до судів, поліції, адвокатів, органів місцевого самоврядування та інших інституцій у 2016–2023 рр., що демонструє поступову переорієнтацію на використання формальних процедур захисту прав. Особлива увага приділяється діяльності системи безоплатної правової допомоги, прокуратури та Інституту Омбудсмена, що сприяє підвищенню ефективності реалізації прав і свобод.

Констатовано, що стратегічним завданням держави є продовження системних реформ, спрямованих на зміцнення незалежності судової влади, підвищення ефективності правоохоронних органів і вдосконалення інститутів захисту прав і свобод громадян. Сам механізм відновлення порушених прав передбачає певну логічну послідовність дій, результатом яких є повернення особи у первинний правовий стан.

На основі отриманих даних визначено нагальну потребу у подальших системних реформах, спрямованих на зміцнення незалежності судової влади, підвищення прозорості та результативності державних інституцій, а також підвищення рівня правової обізнаності громадян. Результати дослідження підкреслюють, що ефективна реалізація цих завдань сприятиме зміцненню демократичних засад, правопорядку та міжнародного авторитету України.

The article examines the organizational and legal principles of ensuring and protecting human rights and freedoms in Ukraine. The main role in guaranteeing citizens' rights is played by the Constitution of Ukraine, as well as sectoral legislation, in particular the Labor Code and the Civil Code. The current state of human rights protection is analyzed, positive trends are noted, such as the activation of judicial protection, the development of the institution of the Verkhovna Rada of Ukraine Commissioner for Human Rights, the implementation of international standards, as well as the activities of civil society human rights organizations. At the same time, existing problems related to corruption, political influence on the judiciary, insufficient efficiency of law enforcement agencies, limited access to justice and a low level of legal culture of the population are emphasized. An analysis of the dynamics of citizens' appeals to courts, police, lawyers, local governments and other institutions in 2016–2023 is conducted, which demonstrates a gradual

reorientation towards the use of formal procedures for the protection of rights. Particular attention is paid to the activities of the free legal aid system, the prosecutor's office and the Ombudsman Institute, which contribute to increasing the effectiveness of the implementation of rights and freedoms.

It was stated that the strategic task of the state is to continue systemic reforms aimed at strengthening the independence of the judiciary, increasing the effectiveness of law enforcement agencies and improving institutions for the protection of citizens' rights and freedoms. The mechanism for restoring violated rights itself provides for a certain logical sequence of actions, the result of which is the return of a person to the original legal status. Based on the data obtained, an urgent need for further systemic reforms aimed at strengthening the independence of the judiciary, increasing the transparency and effectiveness of state institutions, as well as increasing the level of legal awareness of citizens was identified.

The results of the study emphasize that the effective implementation of these tasks will contribute to strengthening democratic principles, the rule of law and the international authority of Ukraine.

Ключові слова: *ефективність, забезпечення прав і свобод людини, захист, механізм захисту, механізм державного регулювання, оптимізація, організаційно-правовий механізм, права і свободи людини, публічне управління.*

Keywords: *efficiency, ensuring human rights and freedoms, protection, protection mechanism, state regulation mechanism, optimization, organizational and legal mechanism, human rights and freedoms, public administration.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність дослідження зумовлена сучасними соціально-політичними та правовими процесами в Україні, які потребують ефективного забезпечення прав і свобод людини. У контексті євроінтеграційних прагнень держави, реформування судової системи, розвитку публічного управління та імплементації міжнародних стандартів прав людини виникає необхідність системного аналізу організаційно-правового механізму їх захисту. Незважаючи на наявні законодавчі рамки та механізми, залишається низка проблем у сфері їх

реалізації, серед яких недосконалість координації державних органів, обмеженість ресурсів, а також невідповідність деяких нормативних актів сучасним викликам.

Захист прав і свобод людини сьогодні є однією з ключових передумов розвитку демократичного суспільства та зміцнення державності. Для України, яка перебуває в умовах численних соціально-політичних і економічних викликів, гарантування цих прав набуває особливої важливості. Від ефективності організаційно-правових механізмів залежить не лише внутрішня стабільність і безпека громадян, а й репутація країни на міжнародній арені. Незважаючи на прогрес у правовому регулюванні, проблеми порушень прав людини залишаються актуальними, що потребує системного аналізу та пошуку шляхів удосконалення. Дослідження сучасного стану цих механізмів дозволяє оцінити їх ефективність, виявити слабкі місця та визначити перспективи розвитку системи захисту прав громадян в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо удосконалення організаційно-правового механізму захисту прав і свобод людини в Україні розглядалися у наукових роботах таких дослідників, як Єльнікова М.О., Львова Є. О., Опольська Н. М., Сидорчук Ю. М., Сурай І.Г., Сущенко В. М. та інші.

Формулювання цілей статті. Метою статті є комплексний аналіз сучасного стану організаційно-правового механізму захисту прав і свобод людини в Україні, виявлення його сильних і слабких сторін, а також визначення перспектив подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Основним нормативно-правовим актом України, що гарантує права людини, є Конституція України. У ній закріплено базові права та свободи громадян, які можуть отримувати подальший розвиток у різних сферах суспільного життя. Водночас варто підкреслити, що регулювання прав людини у сфері бізнесу в Україні здійснюється не лише на основі Конституції, але й через Кодекс законів про працю України та

Цивільний кодекс України, де визначено ключові засади трудового й цивільного права [3].

Сучасний стан захисту прав людини характеризується низкою позитивних тенденцій: активізацією судового захисту, посиленням ролі інституту Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, імплементацією міжнародних стандартів у національне законодавство, а також розвитком правозахисних організацій громадянського суспільства. Водночас залишаються проблеми, пов'язані з ефективністю судової системи, недостатнім рівнем правової культури населення та обмеженими можливостями у сфері доступу до правосуддя.

Україна входить до числа країн, для яких показник верховенства права за рік збільшився лише незначно - загальна оцінка зросла менш ніж на 1 %, а країна посідає 88-е місце серед 142 держав. За даними Всесвітнього проєкту правосуддя, найгірші показники Україна має у категорії «Відсутність корупції» (0,33 з 1) та «Регуляторне забезпечення» (0,43 з 1) [6]. Попри створення нових органів та реформування існуючих, корупція в судах і правоохоронних органах залишається поширеною, а виконавча влада продовжує впливати на судову систему, що підриває її незалежність. Це підкреслює нагальну потребу у подальших реформах, спрямованих на підвищення прозорості та ефективності правосуддя в Україні.

За результатами дослідження «Що українці знають і думають про права людини» (2023 р.), проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» разом із центром прав людини ZMINA, 44 % опитаних зазначили, що стикалися з порушенням своїх прав. Серед них лише половина намагалася їх захистити, і лише 18 % досягли успіху. Водночас майже половина респондентів (49 %) не робили жодних спроб відстояти свої права. Для порівняння, у 2020 році 60 % громадян намагалися захищати свої права, тоді як у 2023 році цей показник скоротився до 50 %.

Ці результати свідчать про зниження активності громадян у захисті власних прав, хоча наявність тих, хто все ж робить спроби протистояти

порушенням, свідчить про зростання свідомої громадянської позиції. Разом із тим, значна частка безуспішних спроб вказує на слабкість існуючих механізмів захисту прав і свобод людини, а також на недосконалість роботи судової системи, правоохоронних органів та інших відповідальних установ. Це підкреслює нагальну потребу в подальших реформах та посиленні інституційних основ для ефективного забезпечення правопорядку та правової допомоги в Україні. Розглянемо тенденцію у виборі способів захисту прав людини в Україні за період з 2016 по 2023 рр. (табл. 1).

Таблиця 1. Вибір способів захисту прав людини в Україні, %

Спосіб	2016 р.	2018 р.	2020 р.	2023 р.	2023 р. до 2016 р. (+, -)
Звернення до суду	16,2	21,1	20,9	29,6	13,4
Звернення до поліції	14,0	18,1	15,4	28,5	14,5
Звернення у засоби масової інформації	27,8	23,1	23,3	20,3	-7,5
Звернення до адвоката, до системи безоплатної правової допомоги	-	8,1	12,8	17,7	17,7
Звернення до родичів, пошук потрібних знайомств	16,3	15,0	16,0	17,1	0,8
Звернення до прокуратури	8,4	15,1	14,3	16,2	7,8
Звернення до Європейського суду з прав людини	19,3	18,6	19,6	13,9	-5,4
Звернення до місцевих органів влади	5,3	6,8	7,8	13,3	8,0
Звернення до міжнародних організацій	12,7	13,4	13,1	10,9	-1,8
Звернення до Державного бюро розслідувань	-	-	5,3	8,7	8,7
Звернення до Президента	5,7	7,6	8,9	8,6	2,9
Вирішення питання за допомогою хабаря та ін. засобів	7,9	9,9	7,4	8,4	0,5
Звернення до Уповноваженого Верховної Ради з захисту прав людини	5,6	5,9	6,3	8,3	2,7
Звернення до Конституційного Суду	-	4,3	5,8	7,7	7,7
Звернення до неурядових правозахисних організацій	6,9	6,3	8,5	6,9	-
Організація мітингів, демонстрацій	5,7	7,7	5,8	6,0	0,3
Звернення до депутата, обраного в окрузі	4,3	4,0	4,8	5,5	1,2
Насправді взагалі немає способів захистити свої права	18,5	23,0	21,5	15,6	-2,9

Джерело: сформовано на основі [12]

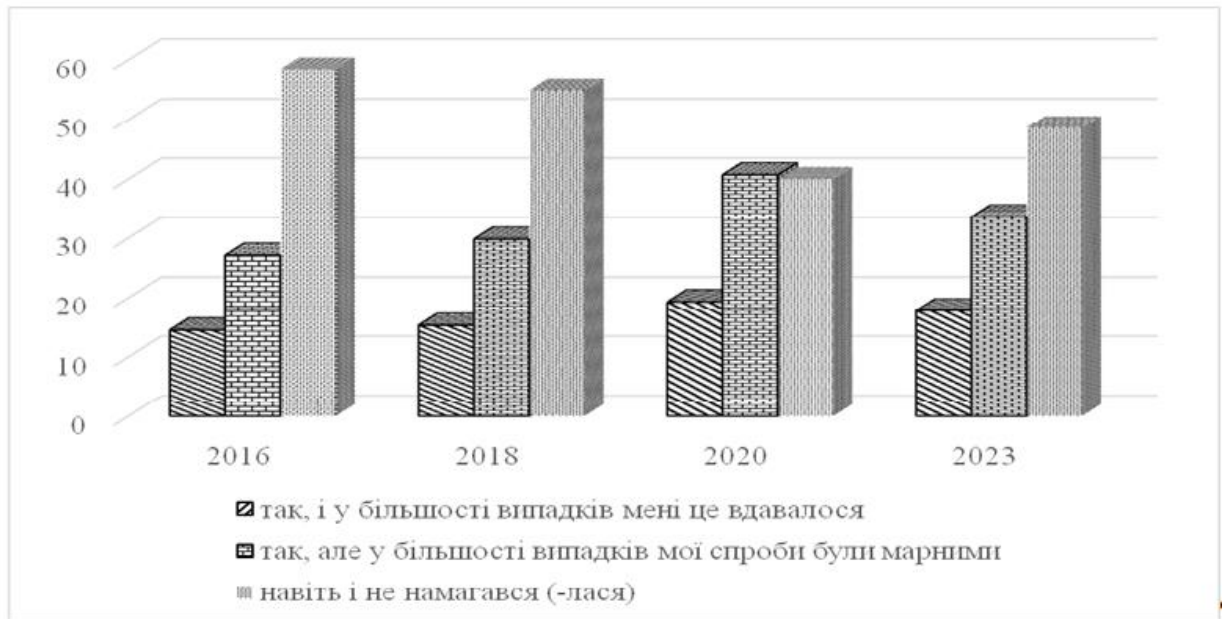
Аналіз даних свідчить про зміни у способах захисту прав громадян України протягом 2016–2023 років. Найбільший приріст за цей період спостерігається у зверненнях до суду (+13,4 %), поліції (+14,5 %) та адвокатів або системи безоплатної правової допомоги (+17,7 %), що вказує на поступове зростання довіри громадян до формальних юридичних механізмів захисту прав. Значне підвищення також відзначається у зверненнях до місцевих органів влади (+8,0 %) і прокуратури (+7,8 %).

Водночас спостерігається зниження популярності таких способів, як звернення до засобів масової інформації (-7,5 %) та до Європейського суду з прав людини (-5,4 %), що може свідчити про зміну пріоритетів громадян у захисті своїх прав – від публічного інформування до більш формалізованих процедур.

Загалом частка тих, хто вважає, що взагалі немає способів захистити свої права, зменшилася на 2,9 %, що свідчить про деяке зростання правової обізнаності населення. Проте незначне збільшення звернень із використанням неформальних методів, як-от хабар або знайомства (+0,5 %), вказує на збереження певних проблем у функціонуванні системи правового захисту.

Ці дані підкреслюють поступове підвищення активності громадян у використанні офіційних механізмів захисту прав і необхідність подальшого вдосконалення правової системи для забезпечення її доступності та ефективності.

Багато українців не намагалися захищати свої порушені права і свободи, і далеко не всі, хто пробував, досягли успіху (рис. 1). Зокрема, 48,5% опитаних, права яких були порушені, навіть не намагалися їх відновити. При цьому близько 18% респондентів змогли успішно відстояти свої права, а 33,5% - не змогли зробити цього через різні труднощі.

Рис. 1. Спроби захистити порушені права, %

Джерело: сформовано на основі [12]

Аналізуючи ефективність діяльності державних інституцій України в останні роки, що здійснюють вплив на дотримання прав і свобод людини, варто відзначити низку реформ та тенденцій.

У межах судової реформи було запроваджено нові процедури добору суддів та створено Вищий антикорупційний суд. Питома вага звернень громадян до судів зросла з 20,9% у 2020 р. до 29,6% у 2023 р. (розраховано на основі [8]). Проте проблемними залишаються затягнуті строки розгляду справ та певна недовіра до окремих судових інстанцій. Зростання рівня довіри до судової системи водночас сприяє поліпшенню доступу до правосуддя, зокрема у сфері захисту трудових і майнових прав.

Реформа поліції, розпочата у 2015 р., передбачала підвищення прозорості, підзвітності та професійної підготовки кадрів. Частка звернень до поліції зросла з 15,4% у 2020 р. до 28,5% у 2023 р., що свідчить про зростання ролі цього органу у забезпеченні правопорядку (розраховано на основі [7]). Водночас воєнні дії значною мірою вплинули на результативність діяльності поліції в зонах бойових дій. Серед проблем залишаються корупційні прояви та випадки перевищення службових повноважень. Підвищення оперативності

реагування поліції позитивно позначається на захисті права громадян на безпеку, однак ризики порушення прав людини все ще є суттєвими.

Значну роль у захисті прав людини відіграє й прокуратура. Хоча на неї часто спрямовується критика у зв'язку з політичною залежністю, водночас було здійснено оптимізацію її функцій у частині боротьби з корупцією та забезпечення дотримання прав людини. Частка звернень до прокуратури зросла з 14,3% у 2020 р. до 16,2% у 2023 р.

Варто підкреслити й роль системи безоплатної правової допомоги, рівень поінформованості про яку серед населення стабільно зростає. Так, 24% опитаних заявили, що не лише знають про її існування, а й орієнтуються в особливостях надання цієї послуги, тоді як 41% чули про таку можливість, проте не знають, де саме можна отримати допомогу [12].

Реформа децентралізації значно посилила вплив органів місцевого самоврядування на захист прав громадян. Частка звернень до місцевих органів влади зросла з 7,8% у 2020 р. до 13,3% у 2023 р. Це сприяло підвищенню ефективності реагування на випадки порушення прав, насамперед у сфері соціального захисту та доступу до базових послуг.

Важливим інструментом у системі захисту прав і свобод громадян є Інститут Омбудсмена. Для оцінки його ефективності було проаналізовано «Щорічну доповідь про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2023 році» [11]. За даними звіту, протягом 2023 року до Уповноваженого надійшло 95 796 звернень, із яких 860 були колективними (18245 осіб), а 94 936 – індивідуальними. Порівняно з 2022 роком, коли зареєстровано 42 485 звернень, їх кількість зросла більш ніж удвічі. Така динаміка зумовлена розширенням мережі регіональних представництв Омбудсмена, а також очікуваннями громадян щодо більш оперативного, справедливого та результативного розгляду звернень.

Переважна більшість звернень до інституції надходить усно, після чого вони реєструються та опрацьовуються відповідними структурними підрозділами. Така форма активізувалася завдяки розвитку безоплатної

«гарячої лінії» та проведенню інформаційних і просвітницьких кампаній, спрямованих на підвищення правової обізнаності населення, зокрема у віддалених громадах. Водночас письмові звернення становили 42,5% від загальної кількості [11].

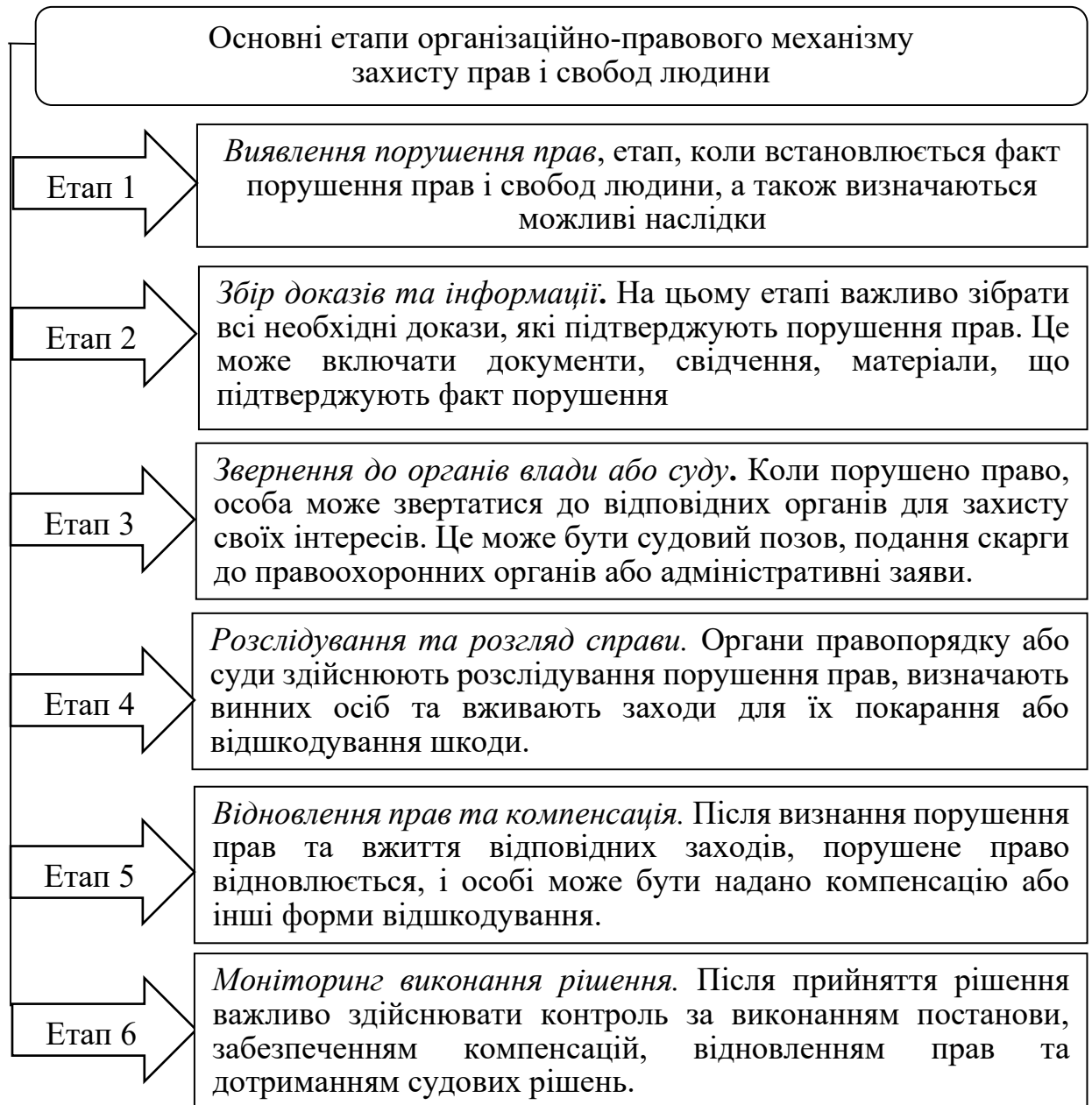
Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що в Україні спостерігається суттєвий поступ у сфері забезпечення та захисту прав і свобод людини, однак водночас існує низка викликів, що зумовлюють необхідність подальшого реформування. Організаційно-правовий механізм захисту прав і свобод зазнав позитивних змін унаслідок модернізації судової системи, створення спеціалізованих антикорупційних органів та розвитку інституту Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Збільшення кількості звернень громадян до судових інстанцій, правоохоронних органів, адвокатів, а також розширення доступу до безоплатної правової допомоги свідчать про підвищення рівня правової культури суспільства й поступове зростання довіри до інституцій правосуддя.

Сучасні тенденції свідчать про поступову переорієнтацію громадян на використання офіційних процедур і правових механізмів відновлення порушених прав, що витісняє неформальні способи захисту. Водночас зберігаються значні інституційні та нормативно-правові бар'єри, які обмежують ефективність реалізації правосуддя та гарантій прав і свобод.

Отже, стратегічним завданням держави є продовження системних реформ, спрямованих на зміцнення незалежності судової влади, підвищення ефективності правоохоронних органів і вдосконалення інститутів захисту прав і свобод громадян. Сам механізм відновлення порушених прав передбачає певну логічну послідовність дій, результатом яких є повернення особи у первинний правовий стан (рис. 2).

Захист прав і свобод людини в Україні передбачає використання різних механізмів – від звернення до судових інстанцій і правоохоронних органів до застосування інших інструментів правового захисту. Кожен із цих етапів має визначену мету – відновлення правового стану, що існував до моменту їх

порушення. Важливо наголосити, що цей процес охоплює не лише суто юридичні процедури, а й взаємодію з інституціями, уповноваженими здійснювати моніторинг і контроль за дотриманням прав і свобод людини.

Рис. 2. Основні етапи організаційно-правового механізму захисту прав і свобод людини

Зазначений алгоритм дій забезпечує системний підхід до захисту прав і свобод шляхом послідовності кроків, кожен із яких спрямований на досягнення справедливості та реального відновлення порушених прав. Таким чином, механізм захисту прав і свобод людини слід розглядати як цілісну

інтегровану систему, елементи якої тісно взаємопов'язані та взаємозалежні. Кожна складова виконує чітко визначену функцію, що у сукупності формує структуровано-логічний процес, спрямований на кінцеву мету – гарантування правової безпеки громадян і відновлення їхніх порушених прав.

У своїй ідеальній комбінації такий підхід забезпечує комплексний і ефективний захист, адже взаємозалежність елементів надає механізму системності, узгодженості та дієвості.

У сучасних умовах питання забезпечення та захисту прав і свобод людини набуває особливої актуальності. Ця проблема має не лише національне, а й міжнародне значення, оскільки виступає важливим чинником міждержавних відносин. Посилене міжнародне співробітництво у сфері забезпечення цивільних, політичних, економічних і соціальних прав сприяло широкому визнанню важливості їх захисту на глобальному рівні. Водночас особливого значення набуває дотримання принципу невторчання у внутрішні справи держав при одночасному розвитку міждержавної співпраці у сфері сприяння та захисту прав і свобод людини.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, результати проведеного дослідження дають підстави стверджувати, що організаційно-правові засади захисту прав і свобод людини в Україні перебувають у процесі активного становлення та вдосконалення. Конституція України, а також галузеве законодавство визначають базові принципи гарантування прав громадян, водночас сучасні інституційні реформи сприяють посиленню дієвості механізмів їх практичної реалізації. Позитивними тенденціями останніх років є створення та функціонування спеціалізованих антикорупційних органів, розширення системи безоплатної правової допомоги, зростання ролі інституту Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а також поступове підвищення довіри населення до офіційних правозахисних інституцій.

Разом із тим, зберігаються суттєві проблеми, серед яких високий рівень корупції, політичний вплив на судову владу, недостатня ефективність

правоохоронних органів, обмежений доступ до правосуддя та низький рівень правової культури громадян. Це зумовлює необхідність проведення подальших системних реформ, спрямованих на забезпечення незалежності судової влади, підвищення прозорості діяльності державних інституцій та розширення можливостей громадян у сфері захисту їхніх прав.

Перспективи розвитку організаційно-правового механізму захисту прав і свобод людини в Україні безпосередньо пов'язані з поглибленням процесів євроінтеграції, імплементацією міжнародних стандартів прав людини, цифровізацією правових послуг і підвищенням рівня правової культури населення. Ефективна реалізація цих завдань сприятиме не лише зміцненню демократичних засад і правопорядку в державі, але й посиленню міжнародного авторитету України.

Література

1. Єдаменко Є.А. Особливості забезпечення захисту прав та інтересів людини в Україні в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №6. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2023/14.pdf. (дата звернення 29.08.2025).
2. Лаврінович О.В. Державно-правовий механізм забезпечення конституційного права людини і громадянина на судовий захист та місце органів юстиції України у здійсненні правосуддя. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_9254 (дата звернення 29.08.2025).
3. Левченко В.В., Петрова Н.О. Організаційно-правове забезпечення захисту прав людини у бізнесі під час війни: міжнародний досвід та сучасний стан. 2023. *Юридичний науковий електронний журнал* № 7. С. 504-508. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-7/115> (дата звернення 29.08.2025).
4. Львова Є. О. Розвиток правових механізмів забезпечення і захисту прав та свобод людини і громадянина в екстремальних умовах глобалізації. *Вісник Центральної виборчої комісії*. 2016. № 1(33). С. 77-82.

5. Мельничук С. М. Механізм захисту прав людини і громадянина: проблеми функціонування. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка*. 2023. №4. С. 24-34. DOI: 10.33766/2786-9156.104.24-34 (дата звернення 09.09.2025).
6. Останній індекс верховенства права вказує на продовження боротьби з корупцією в Україні та сильні сторони громадянського суспільства. URL: <https://engage.org.ua/latest-rule-of-law-index-highlights-ukraine-s-struggle-with-corruption-strengths-of-civil-society/> (дата звернення 01.09.2025).
7. Офіційний вебпортал Національної поліції України. URL: <https://www.npu.gov.ua/> (дата звернення 09.09.2025).
8. Офіційний вебпортал Судова влада України. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (дата звернення 09.09.2025).
9. Охотнікова О.М., Арбич Я.О. Публічне адміністрування як запорука забезпечення прав і свобод людини в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2020. №4. С. 174-177. DOI: 10.36695/2219-5521.4.2020.30 (дата звернення 09.09.2025).
10. Пайда Ю. Особливості структури механізму захисту прав та свобод людини в Україні. *Юридичні науки*. 2019. №4(111). С.45-48.
11. Щорічна доповідь про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2023 році. URL: https://ombudsman.gov.ua/report-2023/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 09.09.2025).
12. Що українці знають та думають про права людини: оцінка змін (2016–2023). URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/shcho-ukrayintsi-znayut-ta-dumayut-pro-prava-lyudyny-otsinka-zmin-2016-2023> (дата звернення 05.09.2025).
13. Які права та цінності найголовніші для українців під час війни: результати дослідження. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3889114-aki-prava-ta-cinnosti-najgolovnisi-dla-ukrainciv-pid-cas-vijni-rezultati-doslidzenna.html> (дата звернення 05.09.2025).

References

1. Yedamenko, Ye.A. (2023), “Features of ensuring the protection of human rights and interests in Ukraine under martial law”, *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*, Vol. 6, available at: http://www.lsej.org.ua/6_2023/14.pdf (Accessed 29 August 2025).
2. Bakirova I. O. (2007), “State-legal mechanism for ensuring the constitutional right of a person and citizen to judicial protection and the place of justice bodies of Ukraine in the administration of justice”, available at: https://minjust.gov.ua/m/str_9254 (Accessed 29 August 2025).
3. Levchenko, V.V. and Petrova, N.O. (2023), “Organizational and legal support for the protection of human rights in business during the war: international experience and the current state”, *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*, vol. 7, pp. 504–508, available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-7/115> (Accessed 29 August 2025).
4. L’vova, Ye.O. (2016), “Development of legal mechanisms for ensuring and protecting human and civil rights and freedoms in extreme conditions of globalization”, *Visnyk Tsentral’noyi vyborchoyi komisiyi*, Vol. 1(33), pp. 77–82.
5. Melnychuk, S.M. (2023), “Mechanism for the protection of human and civil rights: problems of functioning”, *Visnyk Luhans’koho navchal’no-naukovoho instytutu imeni E.O. Didorenka*, Vol. 4, pp. 24–34. DOI: 10.33766/2786-9156.104.24-34.
6. Engage (2023), “Latest Rule of Law Index Points to Continued Fight Against Corruption in Ukraine and Strengths of Civil Society”, available at: <https://engage.org.ua/latost-rule-of-law-index-highlights-ukraine-s-struggle-with-corruption-strengths-of-civil-society/> (Accessed 01 September 2025)
7. The official web portal of the National Police of Ukraine (2025), available at: <https://www.npu.gov.ua/> (Accessed 09 September 2025)
8. The official web portal of the Judiciary of Ukraine (2023), available at: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (Accessed 09 September 2025)

9. Okhotnikova, O.M. and Arbych, Ya.O. (2020), “Public administration as a guarantee of ensuring human rights and freedoms in Ukraine”, *Chasopys Kyivivs'koho universytetu prava*, vol. 4, pp. 174–177. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.4.2020.30> .

10. Paida, Yu. (2019), “Peculiarities of the structure of the mechanism for the protection of human rights and freedoms in Ukraine”, *Yurydychni nauky*, vol. 4(111), pp. 45–48.

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2023), “Annual report on the state of observance and protection of human and civil rights and freedoms in Ukraine in 2023”, available at: <https://ombudsman.gov.ua/report-2023/> (Accessed 09 September 2025).

12. UNDP Ukraine (2023), “What Ukrainians know and think about human rights: an assessment of changes (2016–2023)”, available at: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/shcho-ukrayintsi-znayut-ta-dumayut-pro-prava-lyudyny-otsinka-zmin-2016-2023> (Accessed 05 September 2025).

13. The official site of Ukrinform (2023), “What rights and values are most important for Ukrainians during the war: research results”, available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3889114-aki-prava-ta-cinnosti-najgolovnis-dla-ukrainciv-pid-cas-vijni-rezultati-doslidzenna.html> (Accessed 05 September 2025).

Стаття надійшла до редакції 15.09.2025 р.